О. В. Пирог,

д. е. н., професор, завідувач кафедри менеджменту і міжнародного підприємництва,
Національний університет "Львівська політехніка"

ORCID ID: 0000-0002-6714-3079

Н. О. Шпак,

д. е. н., професор, професор кафедри менеджменту і міжнародного підприємництва,
Національний університет "Львівська політехніка"

ORCID ID: 0000-0003-0620-2458

DOI: 10.32702/2306-6806.2020.6.6

ТРАНСФОРМАЦІЯ СЕКТОРНОЇ МОДЕЛІ РОЗВИТКУ У ЗАХІДНОМУ РЕГІОНІ УКРАЇНИ В УМОВАХ НЕСТАБІЛЬНОСТІ

О. Рух, *О. Рух,*

*Doctor of Economic Sciences, Professor, Head of Management
and International Business Department, Lviv Polytechnic National University*

N. Shpak,

*Doctor of Economic Sciences, Professor, Professor of Management
and International Business Department, Lviv Polytechnic National University*

TRANSFORMATION OF SECTORAL MODEL OF DEVELOPMENT AT WESTERN REGION OF UKRAINE IN THE UNSTABLE CONDITIONS

Статтю присвячено дослідженню трансформації секторних моделей розвитку областей Західного регіону України (Львівської, Івано-Франківської, Волинської, Рівненської, Закарпатської, Тернопільської, Чернівецької). Секторна модель розвитку національного господарства комплексно відображає організацію економічної системи за технологічною інтенсивністю й суспільними потребами в умовах постіндустріального суспільства, враховує структурно-технологічні зміни національного господарства.

Здійснено оцінювання структурних змін секторних моделей розвитку областей Західного регіону України відповідно до новітніх вимог постіндустріального суспільства в умовах нестабільності. Встановлено, що спільною тенденцією структурних змін у секторних моделях розвитку областей Західного регіону у період 2002 — 2017 рр. є суттєве нарощення питомої ваги четвертинного та п'ятирикового секторів, відносне скорочення третинного сектору, істотне зниження вторинного сектору та зміцнення первинного сектору. Така ситуація свідчить про активне становлення постіндустріального суспільства у Західному регіоні України.

The article studies the transformation of sectoral models of development of the Western region of Ukraine, such as Lvivska, Ivano-Frankivska, Volynska, Rivnenska, Zakarpattia, Ternopil'ska, Chernivtska regions. While taking into consideration structural and technological changes in the national economy, the sectoral model of development of the national economy comprehensively reflects the organization of the economic system by the technological intensity and social needs in a post-industrial society.

The assessment of structural changes of sectoral models of development of the Western region of Ukraine in accordance with the latest requirements of post-industrial society in conditions of instability was carried out. It was established that the common features of structural changes in the sectoral development models of the western regions for the period 2002—2017 were a significant increase in the share of the Quaternary and Quinary sectors, a relative reduction of the Tertiary sector, a significant reduction of the Secondary sector, as well as a strengthening

of the Primary sector. Ternopil'ska and Chernivets'ka regions have established the structure of the sectoral model of development that closely resembles the post-industrial society sectoral model, which means the dominance of the Quaternary and Quinary sectors, stability the Primary sector, and significant reduction the Tertiary sector. This situation indicates the active formation of post-industrial society in the Western region of Ukraine.

The new regional policy should be designed to strengthen the influence of post-industrial factors of economic development on the Ukrainian economy in general, and regions in particular. Application of the innovative methods of decision-making in the regional and structural policies should help to overcome the asymmetry of economic development of regions and destructive trends of structural changes in sectoral models of regional development of Ukraine, as well as to drive regions to the stage of post-industrial development. One of the innovative methods of decision-making is Regional Smart-Specialization, which provides structural changes related to regional diversification in support of innovation in those areas of economic activity that should complement the region's productive assets to increase its potential and to form interregional competitive advantages in the future.

Ключові слова: секторна модель розвитку, трансформація, структура економіки, структурні зміни, пост-індустріальне суспільство, нестабільність, Україна, Західний регіон.

Keywords: sectoral model of development, transformation, structure of economy, structural changes, post-industrial society, instability, Ukraine, Western region.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

Глобалізаційні процеси зумовлюють постійні зміни та трансформації економічних систем та моделей розвитку країн світової спільноти. У сучасний період відбувається не лише зміна суспільно-історичних епох та перехід від індустріального до постіндустріального суспільства, а, як стверджує Гальчинський А.С. [1, с. 13], відбуваються міжсистемні трансформації:

— перехід від матеріально детермінованого до трансматеріального способу виробництва, від "царства необхідності" до "царства свободи", від передісторії до дійсної історії розвитку людства;

— зміна циклічної динаміки кризи міжсистемних трансформацій, в яких, на думку Гальчинського А.С. [1, с. 13], змінюється логіка відновлення рівноваги: з традиційної "рівновага — криза — відновлена рівновага" на складнішу "порядок — біфуркація і хаос — якісно новий порядок", тобто нові явища виникають з перехідного, системно не визначеного стану. Водночас, біфуркація та хаос розглядаються не як аномальне відхилення, а як складова динамічних процесів: (1) стан біфуркації відображає життєздатність системи, розвиток через ус-

кладнення; (2) сутнісні суспільно-інноваційні, у тому числі економічні, трансформації можливі лише в активній фазі розвитку системи; (3) у фазі біфуркації та хаосу не лише виникають інноваційні сигнали, а й виявляються провідні інтегральні сили, які виступають організуючим началом інноваційних кореляцій;

— найменш дієздатними в інноваційному контексті є не перехідні (гетерогенні за своєю структурою), як це зазвичай трактується в наукових дослідженнях, а сталі економічні системи, які у процесі свого утвердження і саморозвитку змогли підпорядкувати своїм визначенням функціональні складові (підрозділи) і на цій базі набули гомогенних (системно цілісних) ознак.

Отже, відбувається активна еволюція глобального середовища, в якому функціонують економічні суб'єкти. Зважаючи на актуальність визначення перспективних напрямів економічного розвитку України та її областей, регіонів, важливого значення набуває дослідження їх структурних змін відповідно до новітніх вимог постіндустріального суспільства, сформованих під впливом глобалізаційних процесів, в умовах нестабільності та хаосу.

Рис. 1. Питома вага областей Західного регіону в ВВП України за 2002—2017 рр.

Джерело: складено авторами за даними [13, 14].

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Проблеми розвитку національних господарств в умовах постіндустріального суспільства досліджують як українські (Амоша О.І., Геець В.М., Гальчинський А.С. [1], Жаліло Я.А. [2; 3], Кіндзерський Ю. [4] та інші), так й зарубіжні вчені (Белл Д. [5], Кастельс М., Тодаро М.). Проблеми трансформації структури національних господарств на різних рівнях управління (макро — та мезорівні) досліджують українські (Жаліло Я.А. [6], Дубинський Г.П. [7], Мельник М.І. та Мацьків О.І. [8], Мороз О.С. [9], Пасхавер Б.Й. [10], Прушківська Е.В. [11], Снігова О.Ю. [6; 12],) та закордонні вчені (Кларк К., Льюїс А., Ростон У., Фурасте Ж.). Проте поза увагою залишаються питання щодо структурної трансформації секторних моделей розвитку областей Західного регіону України в умовах нестабільності та їх відповідності новітнім вимогам постіндустріального суспільства.

МЕТА ДОСЛІДЖЕННЯ

Метою статті є дослідити трансформацію секторних моделей розвитку областей Західного регіону (Львівська, Івано-Франківська, Волинська, Рівненська, Закарпатська, Тернопільська та Чернівецька області) та здійснити оцінювання їх структурних змін відповідно до вимог постіндустріального суспільства в умовах нестабільності (2002—2017 рр.).

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ

Стрімкий розвиток постіндустріального суспільства в світовій економіці та становлення новітнього способу виробництва під посиленням впливом якісно нових чинників виробництва призводять до структурних трансформацій моделей розвитку національних господарств країн світової економіки. Якісні зміни об'єкта, поява нових суспільних форм, інновацій, а також із трансформація внутрішніх і зовнішніх зв'язків між цими об'єктами повно відображає та дає можливість дослідити секторна модель розвитку.

Саме секторна модель розвитку національного господарства країни, як емпірична модель за суттю, дає змогу дослідити структурні зміни у національному господарстві відповідно до суспільних потреб та технологічного підходу, що ґрунтується на провідній ролі продуктивних сил у розвитку суспільства, встановити зв'язки між структурними елементами та здійснити прогнозування на майбутні періоди. Така модель комплексно відображає організацію економічної системи за технологічною інтенсивністю й суспільними потребами в умовах постіндустріального суспільства, враховує структурно-технологічні зміни національного господарства країни та дає змогу спрогнозувати його розвиток за видами економічної діяльності відповідно до сучасних умов розвитку.

Західний регіон України займає майже 17% у ВДВ України та складається із 7 областей, найбільшу питому вагу в ВДВ України серед областей регіону мають Львівська (5,1%), Івано-Франківська (2,2%) та Волинська (1,8%) області, а найменшу —

Рис. 2. Структура секторних моделей розвитку областей Західного регіону за 2002—2017 рр.

Позначення: S1 — первинний сектор; S2 — вторинний сектор; S3 — третинний сектор; S4 — четвертинний сектор; S5 — п'ятиковий сектор.

Джерело: складено авторами за даними [13; 14].

Рис. 3. Графічний вигляд секторних моделей розвитку областей Західного регіону за 2002–2017 рр.

Позначення: S1 — первинний сектор; S2 — вторинний сектор; S3 — третинний сектор; S4 — четвертинний сектор; S5 — п'ятинний сектор.

Джерело: складено авторами за результатами власних досліджень.

Тернопільська (1,4%) та Чернівецька (1,0%) області (рис. 1).

Дослідження розвитку економік областей Західного регіону України проведено базуючись на теоретико-методологічних засадах секторних моделей розвитку, що розроблені Кузьмін О.Є. та Пирог О.В. [15].

У період дослідження (2002 — 2017 рр.) в економіках областей Західного регіону України відбувались структурні трансформації секторних моделей розвитку (рис. 2).

Загальними тенденціями трансформації таких моделей розвитку областей Західного регіону були такі:

— протягом періоду дослідження функціонували всі п'ять секторів в економіках областей Західного регіону України з різноспрямованими тенденціями розвитку та з домінування первинного та третинного секторів. Такі тенденції розвитку не перешкоджали становленню секторів, характерних для постіндустріального суспільства. Як зазначав Д. Белл, "постіндустріальні не замінюють аграрний сектор" [5], тобто поряд із домінуючими секторами існують й інші;

— первинний сектор був одним із домінуючих секторів у всіх областях Західного регіону України, хоча й

втратив питому вагу (у Львівській області — на 4,64 в.п., у Волинській та Закарпатській областях — на 13,1 в.п.) за період дослідження. Слід зазначити, що з 2002 р. до 2010 р. спостерігалось скорочення питомої ваги первинного сектору у всіх областях Західного регіону, тоді як з 2011 р. відбувалось поступове нарощення питомої ваги. Сільське господарство, лісове та рибне господарство є базовим видом економічної діяльності первинного сектора економік областей Західного регіону України та, на думку Пасхавера Б. [10, с. 279] та Прушківської Е.В. [11, с. 23], може стати локомотивом розвитку, яке забезпечить регіону України передові позиції й регіональний економічний розвиток у сучасному глобалізованому світі;

— розвиток вторинного сектору областей Західного регіону України можна охарактеризувати як деіндустріалізація: цей сектор займав не більше 16% у секторних моделях всіх областях (за виключенням Львівської області — 20% та Івано-Франківської області — 23,9%) станом на 2002 р.; протягом періоду дослідження скорочення відбулось в середньому на 3—5 в.п. (за виключенням Чернівецької області — скорочення майже у 2 рази) й станом на 2017 р. питома вага вторинного сектору не перевищувала 14%;

— третинний сектор був одним із домінуючих секторів у областях Західного регіону України, питома вага якого скоротилася на третину (у Львівській області — на 4,16 в.п., у Тернопільській та Рівненській областях — на 8,05 в.п. та 9,16 в.п. відповідно) за період дослідження. Мельник М.І. та Мацьків О.І. [8, с. 240] визначили, що основною проблемою в структурі економіки всіх областей Західного регіону України є їх рентоорієнтованість, і, як наслідок, висока питома вага третинного сектору. Таку ситуацію пов'язують з короткотерміною ситуаційною ренто-орієнтованістю сучасної економічної системи, що обумовлена її нестабільністю та структурно-інституційними деформаціями загалом;

— тенденції розвитку четвертинного сектору характеризується зростанням питомої ваги у 2 рази у всіх областях Західного регіону України (у Львівській області — на 7,26 в.п., у Закарпатській, Івано-Франківській та Чернівецькій областях — на 14,62 в.п., 12,49 в.п. та 12,17 в.п. відповідно) за період дослідження. Базовими видами економічної діяльності цього сектору в Західному регіоні є операції з нерухомим майном, питома вага якого зросла у 2 рази за період дослідження, та державне управління, питома вага якого залишалась стабільною (7—8%). Іншим видом економічної діяльності цього сектору, за яким простежується динамічний розвиток за період дослідження, є фінансова та страхова діяльність: 2002—2008 рр. — стрімке нарощення питомої ваги у 2,5 рази та 2008—2017 рр. — також стрімке скорочення питомої ваги у 2,3 рази;

— розвиток п'ятирикового сектору характеризується нарощенням питомої ваги майже у 1,5 рази у секторних моделях розвитку областей Західного регіону України (у Львівській області — на 7,25 в.п., у Чернівецькій та Закарпатській областях — на 6,57 в.п. та 6,48 в.п. відповідно). Базовим видом економічної діяльності цього сектору є освіта, питома вага якого стабільно зростає протягом періоду дослідження.

Тенденції змін структур секторних моделей розвитку областей Західного регіону можна відстежити у графічному вигляді, що наведено на рисунку 3. Здійснивши аналізування структур секторних моделей розвитку областей Західного регіону за 2002—2017 рр., можемо оцінити структурні зміни:

— секторні моделі областей Західного регіону на початку періоду дослідження (з 2002 р.) мають майже однаковий вигляд та відображають трансформаційні процеси, що почалися у цих областях: зростання первинного, четвертинного та п'ятирикового секторів при поступовому скороченні вторинного та третинного секторів;

— за період дослідження (станом на 2017 р.) секторні моделі областей Західного регіону трансформувались із однаковими тенденціями: закріплення домінування первинного сектору, зростання четвертинного та п'ятирикових секторів при скороченні вторинного та третинних секторів, що відповідає новітнім вимогам постіндустріального суспільства [16];

— негативними структурними змінами у секторних моделях Західного регіону відповідно до новітніх вимог постіндустріального суспільства [16] є постійне скорочення вторинного сектору, базовим видом економічної діяльності якого є переробна промисловість, при збереженні домінування третинного сектору, базовим видом економічної діяльності якого є оптова та роздрібна торгівля; ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів. Аналогічна негативна тенденція простежується й у секторній моделі розвитку національного господарства України. Критичний стан промисловості України, на думку Мороза О.С. [9, с. 50], можна пояснити знаходженням її в стані кризи, пов'язаною як з погіршенням загальної економічної та політико-правової ситуації в країні, так і зі специфічними факторами, що впливають на посилення конкурентної боротьби як на внутрішньому ринку, так і погіршення умов доступу на зовнішні ринки, скорочення інвестицій і зниження

фінансово-господарських результатів діяльності промислових підприємств, тощо;

— позитивними структурними змінами у секторних моделях розвитку областей Західного регіону відповідно до новітніх вимог постіндустріального суспільства [16] є нарощення питомої ваги у 2 рази четвертинного сектору та майже у 1,5 рази п'ятирикового сектору, що відповідає тенденціям становлення постіндустріального суспільства;

— тенденції розвитку первинного сектору в Західному регіоні не можна оцінити однозначно: 2002—2009 рр. — скорочення питомої ваги є позитивною тенденцією відповідно до вимог постіндустріального суспільства; тоді як стрімке нарощення питомої ваги протягом 2010—2017 рр. є негативною тенденцією, оскільки суперечить вимогам постіндустріального суспільства. Однак, національне господарство України та її області розвивались під негативним впливом зовнішніх чинників — світової фінансово-економічної кризи (2008—2009 рр.) та політичної нестабільності в Україні (з кінця 2013 р.). Відповідно, нарощення питомої ваги первинного сектору, який забезпечує продовольчу безпеку як України, так й областей Західного регіону, доцільно оцінювати як позитивну тенденцію в умовах нестабільності та хаосу. Пасхавер Б. підкреслює, що, "враховуючи сучасні структурні макроекономічні зміни в постіндустріальних економіках, а саме: зменшення частки сільського господарства у загальному обсязі випуску і зайнятості, роль цієї сфери діяльності у розвитку не лише не знижується, а й набуває особливого значення. Все очевиднішою стає його незамінність, багатофункціональність і важливість як для національного, так і цивілізаційного розвитку" [10, с. 279].

Таким чином, за результатами досліджень встановлено, що загальною тенденцією структурних змін у секторних моделях розвитку областей Західного регіону є суттєве нарощення питомої ваги четвертинного та п'ятирикового секторів, відносне скорочення третинного сектору, істотне зниження вторинного сектору та зміцнення первинного сектору. Слід зазначити, що дві області Західного регіону сформували таку структуру секторної моделі розвитку, що найближче до вимог постіндустріального суспільства — Тернопільська та Чернівецька області, в яких переважають четвертинний, п'ятириковий та первинні сектори при суттєвому зменшенні питомої ваги третинного та вторинних секторів.

Враховуючи відсутність ефективної регіональної політики в країні протягом періоду дослідження, області Західного регіону України розвивались на основі власного енергетичного потенціалу, методом самостимулювання і самоорганізації. Як стверджує Гальчинський А.С. [1, с. 15], такий розвиток характерний для синергетичної економіки, структурні елементи якої економіки діють "від себе" — через "власну свободу" як самопричинність; специфічність "гнучкої" причинності, яка базується на методологічних оцінках випадковості, не як відхилення від норми, а як фундаментальна визначеність суспільних, у тому числі економічних, трансформацій.

Нова регіональна політика має бути формована відповідно до посилення впливу постіндустріальних чинників економічного розвитку як національного господарства України загалом, так й областей і регіонів зокрема. Так, за результатами досліджень, в областях Західного регіону України вже відбувся перехід до постіндустріальної структури секторних моделей розвитку (див. рис. 3). Також становлення постіндустріального суспільства в Україні потребує перегляду співвідношення секторів у секторних моделях розвитку як національного господарства загалом, так й областей Західного регіону.

Дубинський Г.П. [7, с. 66] наводить перелік секторальних напрямів розумної спеціалізації для України, що визначені за результатами роботи Міжвідомчої координаційної групи та за допомогою методу експертних оцінок, які було надано керівниками та фахівцями урядових та наукових установ галузей:

- ресурсні матеріали;
- біоекономіка та біотехнології;
- енергетика та енергомашинобудування;
- аерокосмічні технології;
- інформаційно-комунікаційні технології;
- здорове суспільство.

Такий перелік секторальних напрямів розумної спеціалізації, як стверджує Снігова О.Ю. [12, с. 81], доцільно враховувати при визначенні перспективних напрямів інтеграції вітчизняної науково-дослідної системи в європейський дослідницький простір, що надалі зможе стати потужною підтримкою для розвитку інновацій та високих технологій в Україні. Однак використання застарілих підходів до "ручного" встановлення пріоритетів секторального розвитку призведе до механічного визначення базових галузей регіонів як таких, що відповідають критеріям розумної спеціалізації та новому витку консервації застарілої економічної структури областей України.

Для подолання асиметрії економічного розвитку регіонів й деструктивних тенденцій структурних змін у секторних моделях розвитку регіонів України, та переведення їх на стадію постіндустріального розвитку доцільно використовувати інноваційні методики прийняття рішень у сфері регіональної та структурної політики. Так, вчені Жаліло Я.А. [2, с. 77] та Снігова О.Ю. [12, с. 86] пропонують запроваджувати смарт-спеціалізацію регіонів, яка базується на універсалізації факторів виробництва та є результатом підприємницького вибору ринкових можливостей, в умовах нової регіональної політики стає тією системою прийняття рішень, яка забезпечує вирівнювання шансів розвитку регіонів за рахунок усунення "вузьких місць" регіонального розвитку, недосконалостей і провалів ринку.

Регіональна смарт-спеціалізація — цілісна система рішень, спрямована на підвищення конкурентоспроможності регіональної економіки шляхом підприємницького вибору складових регіонального потенціалу, перспективних для зміни виробничої функції на основі технологічних трансформацій [12, с. 85]. До того ж вона забезпечує структурні зрушення, пов'язані з регіональною диверсифікацією на засадах підтримки інновацій у тих сферах економічної діяльності, які мають доповнювати виробничі активи регіону для підвищення його потенціалу та формування міжрегіональних конкурентних переваг у майбутньому.

Снігова О.Ю. [12, с. 76] вказує, що в Україні смарт-спеціалізація саме як інноваційна система прийняття рішень у сфері регіональної та структурної політики практичного розвитку не дістала. Також зазначає, що складність застосування посилюється її невизначеністю як основного інструменту нової регіональної політики та відсутністю чіткого розуміння місця в сучасній вітчизняній інноваційній, промисловій, секторальній, структурній та регіональній політиці, оскільки зумовлює втрату сутності смарт-спеціалізації — сприяння регіональним структурним змінам за рахунок використання наявного базису знань для створення нових видів економічної діяльності або нових напрямів регіональної спеціалізації, що ґрунтуються на знаннях.

У межах нової регіональної політики смарт-спеціалізація виконує функції забезпечення балансу інтересів "держава — регіон — суб'єкти економічної діяльності" та створення оптимальних умов для розкриття регіонами потенціалу саморозвитку за рахунок реалізації окремих функцій інноваційної (стимулювання трансферу технологій), промислової (реалізація інноваційного типу розвитку промисловості) та структурної (структурна модернізація регіональної економічної системи) політик.

Як зазначено у "Новій регіональній політиці для нової України" [6, с. 45], що одним із зовнішніх чинників розвитку регіонів України є еволюція структури економіки, поширення сучасних технологій, зміна структури попиту, що змінює підходи до оцінки ресурсоза-

безпеченості та ефективності використання ресурсів регіонів. Визначено такі ознаки "дружності до розвитку" регіональної економічної системи:

— диверсифікованість економіки регіону: досягнення максимально можливої мультигалузевості, що спроможна гнучко задіювати широкий спектр ресурсів, доступних для регіону, зміцнюючи інклюзивність його розвитку;

— пріоритетність розвитку секторів, які генерують мережеві зв'язки (такими секторами є галузі Індустрії 4.0, у яких мультиплікуюча здатність посилена рознесенням процесу утворення вартості одразу на всі етапи відтворювального циклу);

— сталість розвитку: запобігання виснаженню ресурсів регіону, оптимальне поєднання властивостей конкурентоспроможності економіки, ощадливого ставлення до довкілля та інклюзивності економічного зростання; тощо.

ВИСНОВКИ І ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ РОЗВІДОК

В умовах активного становлення постіндустріального суспільства відбуваються структурні трансформації моделей розвитку суб'єктів господарювання різних рівнів.

У процесі дослідження встановлено, що загальною тенденцією структурних змін в секторних моделях розвитку областей Західного регіону України є суттєве нарощення питомої ваги четвертинного та п'ятерикового секторів, відносно скорочення третинного сектору, істотне зниження вторинного сектору та зміцнення первинного сектору. Такі області Західного регіону, як Тернопільська та Чернівецька, сформували найбільш наближену структуру секторної моделі розвитку до постіндустріального суспільства з домінуванням четвертинного та п'ятерикового секторів при закріпленні первинного сектору та суттєвому зменшенні третинного сектору.

На нашу думку, нова регіональна політика має бути формована відповідно до посилення впливу постіндустріальних чинників економічного розвитку як національного господарства України загалом, так й областей і регіонів зокрема. Також, для подолання асиметрії економічного розвитку регіонів й деструктивних тенденцій структурних змін у секторних моделях розвитку регіонів України, та переведення їх на стадію постіндустріального розвитку доцільно використовувати інноваційні методики прийняття рішень у сфері регіональної та структурної політики. Таким інноваційним інструментом є регіональна смарт-спеціалізація, яка забезпечує структурні зрушення, пов'язані з регіональною диверсифікацією на засадах підтримки інновацій у тих сферах економічної діяльності, які мають доповнювати виробничі активи регіону для підвищення його потенціалу та формування міжрегіональних конкурентних переваг у майбутньому. У науковій літературі не достатньо обґрунтованими є система нових інноваційних інструментів регіональної політики для забезпечення економічного розвитку в умовах нестабільності, тому це питання є актуальним та потребує подальших наукових досліджень.

Література:

1. Гальчинський А.С. Економічний розвиток: методологія оновленої парадигми. Економіка України. 2012. № 5. С. 4—17.
2. Жаліло Я.А. Децентралізація влади як інституційний чинник системної трансформації економіки. Вісник соціально-економічних досліджень: збірник наук. праць. 2019. № 1 (69). С. 69—82.
3. Жаліло Я.А. Еволюція чинників дієвості економічної політики держави та інституційна криза в Україні. Економічна теорія. 2015. № 2. С. 5—18.
4. Кіндзерський Ю. Проблеми розвитку промисловості та розбудови ефективної промислової політики в Україні. Економіст. 2012. № 6. С. 15—22.

5. Белл Д. Грядущее постиндустриальное общество. Опыт социального прогнозирования. Москва: Academia, 1999. 787 с.
 6. Жаліло Я.А., Жук В.І., Снігова О.Ю. та ін. Нова регіональна політика для нової України: аналітична доповідь. Київ: Інститут суспільно-економічних досліджень, 2017.
 7. Дубинський Г.П. Стратегія розумної спеціалізації для України. Соціальна економіка. 2017. № 1. С. 59—68.
 8. Мельник М.І., Мацьків О.І. Структурна трансформація економіки обласних центрів Західного регіону України в контексті метрополізації. Соціально-економічні проблеми сучасного періоду України. 2014. Вип. 3 (107). С. 231—243.
 9. Мороз О.С. Промисловість України: характеристика, тенденції та проблеми розвитку. Менеджменту та підприємництво: тренди розвитку. 2019. № 1 (07). С. 45—53.
 10. Пасхавер Б.І. Сільське господарство та структурні зміни національної економіки [підрозділ 3.2.2]. Структурні зміни та економічний розвиток України: монографія. Київ, 2011. 696 с.
 11. Прушківська Е.В. Сільське господарство як базова складова первинного сектора національної економіки. Агросвіт. 2013. № 13. С. 21—26.
 12. Снігова О.Ю. Розкриття потенціалу смарт-спеціалізації для подолання регіональної структурної інертності в Україні. Економіка України. 2018. № 8. С. 75—87.
 13. Валовий регіональний продукт за 2010 рік: статистичний збірник. Київ: Державна служба статистики України, 2012. С. 69—83.
 14. Валовий регіональний продукт у 2017 році: статистичний збірник. Київ: Державна служба статистики України, 2019. С. 53—72.
 15. Кузьмін О.Є., Пирог О.В. Секторна модель розвитку національного господарства України в умовах постіндустриального суспільства. Бізнес Інформ. 2013. № 7. С. 8—13.
 16. Пирог О.В. Адаптація структури національної економіки України до вимог постіндустриального суспільства. Вісник Національного університету "Львівська політехніка". Проблеми економіки та управління. 2011. № 698. С. 93—103.
- References:
1. Galchinsky, A.S. (2012), "Economic development: a methodology of an updated paradigm", *Ekonomika Ukrainy*, vol. 5, pp. 4—17.
 2. Zhalilo, Ya.A. (2019), "Decentralization of power as an institutional factor in the systemic transformation of the economy", *Visnyk sotsial'no-ekonomichnykh doslidzhen': zbirnyk nauk. prats'*, vol. 1 (69), pp. 69—82.
 3. Zhalilo, Ya.A. (2015), "Evolution of factors of efficiency of economic policy of the state and institutional crisis in Ukraine", *Ekonomichna teoriia*, vol. 2, pp. 5—18.
 4. Kindzersky, Y. (2012), "Problems of industrial development and development of effective industrial policy in Ukraine", *Ekonomist*, vol. 6, pp. 15—22.
 5. Bell, D. (1999), *Grjadushhee postindustrial'noe obshchestvo. Opyt social'nogo prognozirovaniya* [The upcoming post-industrial society. Social forecasting experience], Academia, Moscow, Russia.
 6. Zhalilo, Ya.A. Zhuk, V.I. and Snihova, O.Yu. (2017), *Nova rehional'na polityka dlia novoi Ukrainy* [Modern regional policy for modern Ukraine], Institute for Socio-Economic Research, Kyiv, Ukraine.
 7. Dubinsky, H.P. (2017), "Smart specialization strategy for Ukraine", *Sotsial'na ekonomika*, vol. 1, pp. 59—68.
 8. Melnyk, M.I. and Matskiv, O.I. (2014), "Structural transformation of the economy of regional centers of the Western region of Ukraine in the context of metropolization", *Sotsial'no-ekonomichni problemy suchasnoho periodu Ukrainy*, vol. 3 (107), pp. 231—243.
 9. Moroz, O.S. (2019), "Industry of Ukraine: characteristics, trends and problems of development",

Menedzhmentu ta pidpriemnytstvo: trendy rozvytku, vol. 1 (07), pp. 45—53.

10. Paschaver, B.J. (2011), "Agriculture and structural changes of the national economy", *Strukturni zminy na ekonomichnyj rozvytok Ukrainy* [Structural changes and economic development of Ukraine], Kyiv, Ukraine.

11. Prushkivska, E.V. (2013), "Agriculture as a basic component of the primary sector of the national economy", *Ahrosvit*, vol. 13, pp. 21—26.

12. Snihova, O.Yu. (2018), "Unlocking the potential of smart specialization to overcome regional structural inertia in Ukraine", *Ekonomika Ukrainy*, vol. 8, pp. 75—87.

13. State Statistics Service of Ukraine (2012), *Valovyy rehional'nyj produkt za 2010 rik: statystychnyj zbirnyk*. Kyiv: Derzhavna sluzhba statystyky Ukrainy [Gross regional product for 2010], State Statistics Service of Ukraine, Kyiv, Ukraine, pp. 69—83.

14. State Statistics Service of Ukraine (2019), *Valovyy rehional'nyj produkt u 2017 rotsi: statystychnyj zbirnyk* [Gross regional product in 2017], State Statistics Service of Ukraine, Kyiv, Ukraine, pp. 53—72.

15. Kuzmin, O.Ye. and Pyroh, O.V. (2013), "Sectoral model of development of the national economy of Ukraine in the conditions of post-industrial society", *Biznes-inform*, vol. 7, pp. 8—13.

16. Pyroh, O.V. (2011), "Adaptation of the structure of the national economy of Ukraine to the requirements of post-industrial society", *Visnyk Natsional'noho universytetu "L'viv's'ka politekhnika"*. *Problemy ekonomiky ta upravlinnia*, vol. 698, pp. 93—103.

Стаття надійшла до редакції 18.05.2020 р.

www.agrosvit.info

Передплатний індекс: 23847

Виходить 24 рази на рік

Журнал включено до переліку наукових фахових видань України з ЕКОНОМІЧНИХ НАУК (Категорія «Б»)

Спеціальності – 051, 071, 072, 073, 075, 076, 292